

De siste årenes satsing på NMS Gjenbruk er ett eksempel på at vi ikke har lagt oss ned, men reiser oss på nytt og finner nye veier.

I krigsårene 1940-45 hadde NMS store utfordringer med å holde arbeidet i gang både praktisk og økonomisk. De hadde mange misjonærer som «satt fast» ute på «misjonsfeltene» og det var krevende å samle inn penger via kollekter og messer. Da gikk de nye veier og mange utflyttede nordmenn «over there» (i USA) bidro med gaver sammen med NMS-givere i Norge. Disse vanskelige årene i NMS sin historie forteller om en organisasjon og folkebevegelse som fant løsninger når alt det kjente og trygge ble tatt fra dem. Og da freden kom tok de det dristige valget å etablere et eget flyselskap for å få misjonærene sine raskt hjem! Hvem hadde våget det i dag?

Jeg håper at vi i NMS i årene som kommer kan være en stemme inn i kirkelandskapet her hjemme. En stemme som fokuserer på det vi faktisk har, de mulighetene det gir oss og det ansvaret vi bærer sammen. Jeg håper at vi kan være med og hente hjem erfaringer fra den verdensvide kirken som kan fornye og åpne opp for nye muligheter og vekst.

Når det kristne fulanifellesskapet i Mali klarer å gjennomføre gudstjenester, tidebønner og samlinger uten å ha ansatte eller store budsjetter, da bør det utfordre oss til å se mulighetene vi har i vår situasjon.

Når messefall nærmest er et ukjent begrep i de fattigste kirkene i verden, hvorfor skal vi da tenke den tanken i vår kirke og i vårt land?

Herren vår har betrodd oss sin rikdom inntil han kommer tilbake. Han har gitt oss evner og anlegg som vi er satt til å bruke til det beste for hverandre. Skaperverket, lokalsamfunnet, kirken og familien er arenaer der vi er forvaltere, og der vi blir stilt til regnskap. Ansvarliggjort og myndiggjort.

Hva er det vi venter på, vi som bekjenner troen på Jesus Kristus?

- vi venter på en ny himmel og en ny jord der rettferdighet bor.

Hva skal vi gjøre i mellomtiden?

- vi skal leve det livet og gjøre de gjerningene vår Herre forventer av oss:

- dele troen på Jesus
- utrydde fattigdom
- bekjempe all urettferdighet

La oss be!

Lignelsen om talentene

Matteus 25, 14-30

INNHold:

A: Tekstarbeid

Impulser fra den verdensvide kirke (Kenya og Madagaskar)
Tekstgjennomgang
Talentene, Guds rike og kirkens liv i verden

B: Tanker og momenter til en tale / andakt / bibeltime

Overføringsverdi
Norsk virkelighet
NMS

A: TEKSTARBEID

Emmanuel Kisemei, pastor i en pinsemenighet i Kenya

1. Våre velsignelser (talenter) skulle komme andre til nytte og glede. Vi har fått gaver, muligheter og ressurser. Disse gavene har vi ikke bare fått for at vi skulle være lykkelige og tilfredse selv, men for at vi skulle dele velsignelsene videre med andre. Det er dette som ligger i løftet Gud gir til Abraham i 1. Mosebok 12: «I deg skal alle slekter på jorden velsignes».

2. Når vi velsigner andre med våre talenter tar Gud vare på oss. Gud gir sine løfter til dem som trofast vil følge ham og tjene ham (Lukas 18).

3. Velsignelsene vil vende tilbake. Det er nesten som en naturlov at den som velsigner rikelig også blir rikelig velsignet.

4. Om vi er betrodd mye av Gud, så har vi også fått et stort ansvar. Det står om dette i Lukas 12, at det forventes mye av den som er betrodd mye.

Lotera Fabien, Rafalimanana Jean De Dier og Jean Claude, prester i den lutherske kirken på Madagaskar

Hvordan ble ordet «talenter» brukt i oldkirken, blant de første kristne, og hvordan skal vi forstå det og bruke det i dag?

Talent er en medfødt gave, evne eller egenskap. Ferdighet kan ligne på dette, men ferdighet kan læres og øves opp. Talent kan også være medfødte anlegg. Evner og anlegg sier noe om hvilken kapasitet vi har mentalt, moralsk eller fysisk til å utføre visse oppgaver eller møte utfordringer.

Talent i Bibelen. Ordet forekommer både i GT og i NT. I NT har ordet to betydninger:

- Talent som en verdiangivelse, tilsvarende ca. 5-6000 denarer, og én denar var datidens dagslønn (jfr. Matteus 20.2ff). Ett talent er dermed en anselig formue.
- Talent kan også defineres som en holdning, naturlig begavelse, ferdighet eller evne. Også denne formen for talent er en «formue» som må forvaltes. Når talentet omtales som gave nærmer vi oss også et annet synonym, nemlig charisma.

Charisma, nådegaver. Paulus bruker tre ganske ulike ord: charisma (gave) + diakonia (tjeneste) + energma (arbeid). Disse tre ordene sammenholder han (1.Kor 12,4-6). Alle disse nådegavene er gitt oss av Gud og må brukes/forvaltes etter hans gode vilje.

Talenter <-> Nådegaver. I oldkirken var «talenter» et viktig begrep i husholdningen (oikos). Storfamilien bestod av mange ulike personer med ulik status som utfylte hverandre. Også tjenerne og slavene hadde evner/talenter som ga dem faste roller og status:

- therapån – tjener, helbreder. Ansvarlige for helsen.
- epitrapås – forvaltere, stedfortredere, administrativt ansvarlige
- paidagågå – lærere, veiledere
- oikonomos – økonomer, ledere
- akålulås – følgere, tilsynsmenn, hjelpere

Alle disse hadde ulike talenter å forvalte, og lønnen for å være en god forvalter var charis. Charis betyr å finne nåde, velsignelse, anerkjennelse og takk.

Bredtvedt menighet på Oslos østkant fikk for noen få år siden beskjed om at menigheten ville bli avviklet og kirkebygget leid ut til katolikkene i Oslo. Det vakte stor motstand og sorg. Når menighetsrådslederen i dag intervjues, utmeldt av kirken, så sier han at det som smerter mest er at man ikke var tidligere ute og involverte menigheten for å se etter muligheter. At ikke noen sa: Hva har dere? Hva kan dere få til? Hvilke muligheter ser dere for dere? At ikke noen var proaktive og søkte nye løsninger før det var kommet så langt at kirken måtte avhendes.

Jeg skal ikke krisemaksimere, men til og med vi her i Sunnfjord vet at bispedømmet kontinuerlig ser på antall kirker, antall gudstjenester, bemanning og utføring av tjenester. Det er lett å la seg paralysere av lekkasjen og se hvordan alt tappes, og rope på hjelp utenfra. Men det finnes minst ett alternativ, og det er at vi som bor på de enkelte stedene, som sokner til de ulike kirkene og som jobber i ulike saker, spør oss: Hva har vi? Hva kan vi? Hvilke muligheter gir dette oss? Kan vi tenke helt alternativt? Kan vi skape noe nytt uten at budsjettpostene vokser? Finnes det verdier som ikke er kapital? Finnes det ressurser som ikke krever vedlikehold? Har vi gått glipp av noen lokale fortrinn? Finnes det personer som ikke har sluppet til?

NMS

Vi i NMS har fått et styrket mandat til å hente hjem erfaringer fra den verdensvide kirke og dele dem med vår kirke her hjemme. Vi har blitt utfordret i vår egen organisasjon til å gjøre som gasserne: å se på mulighetene i stedet for hindringene. Å lete etter løsninger og å slippe folk til.

Helt siden 1842 er det egentlig dristighet og nytenkning som har kjennetegnet NMS. Så har vi fra 1980-tallet og fram til i dag hatt en jevn nedadgående kurve i oppslutning og budsjetter, og kan ikke lenger skryte av at vi har foreninger i hver skolekrets i hele Norge. Vi er ikke lenger best på media og kommunikasjon. Men å fokusere på alt som «var bedre før» er lite fruktbart. Derimot kan vi spørre: Hva var det vi gjorde den gang som vi kan gjenta i dag?

Å gå nye veier.

Å ta dristige valg.

Å se på mulighetene.

Å ikke undervurdere den menneskelige ressursen.

Et annet fremtredende kjennetegn på det som har skjedd er at kirken ikke bare tenker at de kristne skal skape vekst i kirken, men at alle utfordres til å være gode samfunnsborgere på alle plan og bidra til å bygge gode lokalsamfunn for alle. Som en følge av dette har lokalkirker flere steder tatt initiativ til å utbedre veier og broer eller bygge sanitæranlegg i tilknytning til skoler. Fordi de vil skape en bedre hverdag for alle og ser at de kan samarbeide med alle gode krefter.

Fortellingene deres er at disse skapende og driftige personene blir kirkens viktigste ambassadører, fordi de gjennom eget liv og handling viser at det finnes en vei ut av håpløsheten. For oss er det lett å kjenne igjen gründerånden fra Haugianismen og arbeidsvilligheten fra pietismen. Å be og arbeide. Å gi mennesker håp for det evige men også mat i magen i dag.

Vi bor i verdens rikeste land, og skal selvsagt ikke gå i gang med å bygge veier og sanitæranlegg som det offentlige har ansvar for, men vi kan la oss utfordre av disse fortellingene og spørre: Hva betyr dette for oss?

Har vi også blitt vant til at aktiviteter blir finansiert av staten og støtteordninger? Har vi vent oss til at det er noen lønnede personer i kirken som løser de fleste oppgavene? Har vi vært flinke nok til å sammenholde det vi gjør i kirken og det vi gjør i samfunnet som likeverdige oppgaver?

Overføringsverdi

Jeg tror ikke det skal så mye fantasi til før vi ser at det er stor overføringsverdi fra de afrikanske kirkenes erfaring og til våre egne. Hvor lett er det ikke å sammenligne seg selv og sin egen menighet med de store og vellykkede menighetene som samler hundrevis av ungdom, som har husorkester og forsangergruppe og som har regelmessige bibeltimer for de voksne? Hvor lett er det ikke å tenke smått om egne muligheter og ressurser, og hvor destruktivt er det ikke å føle at vi ikke har noen sjanse til å få gjort noe som helst.

Norsk virkelighet

I Vårt Land var det tidlig i september 2018 noen artikler om kirkestenging i Oslo. Kirkevergen og leder av kirkelig fellesråd antydte at 60 kirker i Oslo måtte bli 40. Det var hverken økonomi til å holde aktiviteten oppe eller gudstjenestebesøkende nok til å forsvare det høye tallet.

Tekstgjennomgang: Lignelsen i Matteus 25, 14-30

Hele kapittel 25 har overskriften; «Da kan himmelriket lignedes med»:

1. Ti brudepiker og lampene deres
2. Lignelsen om talentene

Og så avslutter kapittelet med: Menneskesønnens tilbakekomst og dom.

En meget velstående mann skal ut på en lengre reise i det første århundret. Han skal være lenge borte, og han vet at hver reise innebærer stor risiko. Derfor kaller han til seg sine tre mest betroede tjenere og medarbeidere. Det er tydelig at han har full tillit til dem og stoler på dem alle tre, for han lar dem få ansvaret med å styre hele bedriften med alle fullmakter til han kommer tilbake. Utgangspunktet er altså den velstående herrens tillit til sine tjenere og oppgaven de får og tar imot.

De fikk ikke like mye å forvalte alle tre, men de fikk «etter det hver enkelt hadde evne til». Også her viste herren innsikt, hensyn og omsorg. Han visste hva de var gode for og ga ikke noen en oppgave som var større enn han mente de burde klare.

Allerede her ser vi at teksten bruker begge de to betydningene av ordet «talent». De tre tjenerne var ulikt utrustet (talentfulle) og derfor ble de også betrodd ulik sum (talenter) å forvalte. Herrens forventning til sine tre tjenere var derfor ikke bare å sørge for at pengene hans skulle forvaltes slik at rikdommen hans kunne øke, men også at de tre tjenerne kunne modnes og utvikle seg i hans fravær og vokse seg inn i nye og større oppgaver.

De to første tjenerne viser dedikasjon og arbeidsvilje. De går «straks» i gang med å utføre oppgavene. De viser trofasthet og vilje til å tjene. Ikke bare utførelse av en sur plikt, men en utfordring som de gyver løs på med entusiasme. Når herren kommer tilbake får de ikke bare ros for å ha fordoblet formuen, men han anerkjenner deres gode evner/talenter. Han sier at han nå ser at de er eslet for enda større oppgaver og ansvar. Den tredje tjeneren tok imot kapitalen, lyttet til herrens forventninger, men hadde aldri intensjoner om å effektivere den. Han viser seg å være en utro tjener når herren ikke er i nærheten. Ikke fordi han stjeler pengene, for det gjør han ikke. Men han graver ned alle mulighetene! Kapitalen vokser ikke og skaper ikke noe nytt. Og hans egne talenter, som herren hans hadde sett i ham og anerkjent, blir liggende ubrukte. Han kaster bort muligheten. Han undervurderer seg selv og lar frykten styre.

Alle tre tjenerne avlegger rapport og regnskap. De visste at denne timen ville komme en dag, og to av dem er forberedt, mens den tredje er uforberedt. To leverer etter forventningene, mens den tredje skjuler seg bak sin egen frykt, lathet og unnvikelse. Og selv om han ikke har stjålet noe, så har han likevel ikke forvaltet pengene slik han ble bedt om. (Ikke alle som sier Herre, Herre, skal komme inn i Guds rike, men den som gjør min Fars vilje.)

De to første tjenerne ble møtt av Herrens takknemlighet og mottok hans takk, velsignelse og hans fellesskap. De ble møtt med charis. Nåde, glede, gave. De var gode tjenere og trofaste forvaltere. Han roser dem for deres trofasthet.

«Kom inn til gleden hos din Herre!»

Lønnen de får er festen og gleden ved Herrens bord. Et bilde på Guds rike, der vi får være sammen med Gud.

Den tredje tjeneren går glipp av denne gaven. Han blir møtt med de strenge ordene, som også rommer herrens skuffelse: «Du dårlige og late tjener!» Herren ber dem kaste den unyttige tjeneren utenfor. Skuffelsen går både på at tjeneren ikke har gjort jobben på å kapitalisere den formuen han fikk ansvaret for, men like mye over at han ikke har brukt sine evner og anlegg til det ytterste. Han kastes utenfor, han er ikke lenger en del av herrens hus (oikos) og fellesskapet.

Talentene, Guds rike og kirkens liv i verden

Matteus 25,14-31 er en lignelse om Guds rike. Gud/Jesus er Herren, og han betror evangeliet om riket i disiplenes hender. De skal leve det og forkynne det inntil han kommer tilbake.

Det er altså disiplene, kirken, vi, som er de betrodde tjenerne. Vi har fått ulike evner og ulike oppgaver å forvalte, men ALLE har fått noe og ALLE skal stå til regnskap.

Dette forvalteransvaret går ikke bare på de indrekirkelige spørsmålene eller på evangelisering, men på hvordan vi lever i verden, hvordan vi forvalter skaperverket, hvordan vi lever i våre lokalsamfunn og i våre nære relasjoner.

Det er det nye budet i Johannes 13,34-35 «Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere skal dere elske hverandre. Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler: at dere har kjærlighet til hverandre.»

Alle medlemmer i kirken bør kjenne at de har noe å bidra med, at det er bruk for dem og at det forventes noe av dem. Myndiggjort og ansvarliggjort.

B: TANKER OG MOMENTER TIL EN TALE / ANDAKT / BIBELTIME

Ingvald Andersen Frøyen, sokneprest i Førde, Holsen og Haukedalen

Når jeg forteller folk om NMS sin satsing på Use Your Talents får jeg ofte som reaksjon at dette ikke er noe nytt, og det er det heller ikke. Det nye er at noen andre har lest den samme kjente fortellingen, oppdaget den og brukt den på sin egen kirke, sitt eget samfunn og sine egne liv.

Foranledningen til Use Your Talents var at kirken på Madagaskar skulle utvikle sin egen diakoniforståelse og sin egen plan for bistandsarbeid. I mange tiår hadde de mottatt penger, hjelp, personell og kompetanse utenfra. De hadde vent seg til en vestlig prosjekttenkning med å finne et problem eller et behov, og så utarbeide en plan for å løse dette. Svært ofte ble da gasserne selv mottakere, mens utlendingene, som NMS, ble ytere eller gode hjelpere.

De ønsket på ingen måte å snakke ned alt det gode som er gjort i misjon og bistand, men gjennom lignelsen i Matteus 25 fant de en måte å snakke om dette på som snudde ting på hodet. I stedet for å se på alle manglene og hullene begynte de å se på de ressursene og mulighetene de satt med selv. Alle har noe. Hva kan vi få til sammen uten å måtte få hjelp utenfra? Hvilke talenter har Gud gitt oss gjennom naturen der vi bor, gjennom det samfunnet vi har, ved de relasjonene vi har og ved de personene vi er? Hva har vi? Og så spørre: Hva kan vi få til for vårt felles beste ut fra de ressursene vi faktisk har?

Den gassiske kirken oppfatter lignelsen om talentene dithen at alle er ansvarlige og alle skal stå til regnskap. Det å bli ansvarliggjort, myndiggjort og å møte forventninger er faktisk byggende og frigjørende krefter. Du er noe og du har noe. Det forventes noe av deg. Du er ikke uviktig.

Det frigjørende i de fortellingene og erfaringene som er vokst ut av dette er at alminnelige kvinner og menn har begynt å forandre sine lokalsamfunn med små skritt, og deres eksempel har gitt andre mot: Det går an å snu håpløsheten og skape håp og muligheter.